
TVŮRČÍ PROCES

KREATIVNÍ MYŠLENÍ

Mýty o kreativitě

Kreativní lidé jsou geniální a zvláštní schopnosti jsou jim vrozené, kreativita je častější u lidí s homosexuální orientací, kreativitu je možno zvyšovat alkoholem a návykovými látkami, kreativita je jen krůček od šílenství, kreativita nezbytně vyžaduje záblesk inspirace, kreativita může být vyvolána brainstormingem a podobnými technikami. (Žák, 2004)

„Inspirace přichází do života nečekaně.“ Věta, kterou zná snad každý z nás. Toto tvrzení je však pravdivé jen napůl. Kdybychom čekali na to, než inspirace k nám přijde sama a nečekaně, nikam bychom se neposunuli.

Většinou se do svého „ateliéru“ dostávám alespoň 2x týdně. Po osmi hodinách v práci nebo po několika přednáškách ve škole se snažím neubrat hned směrem domů, ale raději si vyberu nějakou kavárnu, do které se sama zašiji na pár hodin po práci a udělám z ní svůj soukromý ateliér.

Bariéry tvořivosti

**When you know you are not
made for the fancy art world but
you keep trying anyway**

IG TheArtGorgeous

Celkově naše prostředí v práci ve mně kreativitu úplně zabijí. Je to trochu paradoxní, jelikož pracuji v kreativní agentuře.

Bariéry tvořivosti

- kritická povaha
- strach
- netvůrčí způsob řešení konfliktů
- špatný stav skupiny
- nevhodný způsob dotazování
- špatné vymezení problému
- bariéry kultury a prostředí
- konzervativní zvyklosti
- myšlenková nepružnost
- neschopnost změnit úhel pohledu
- potřeba moci a kontroly
- pesimismus
- stres
- časová tíseň
- agrese
- lenost, nedostatek vůle
- útěk před problémem
- racionalizace
- biologické vlivy (špatná tělesná kondice, špatná dieta)

Malá a velká kreativita

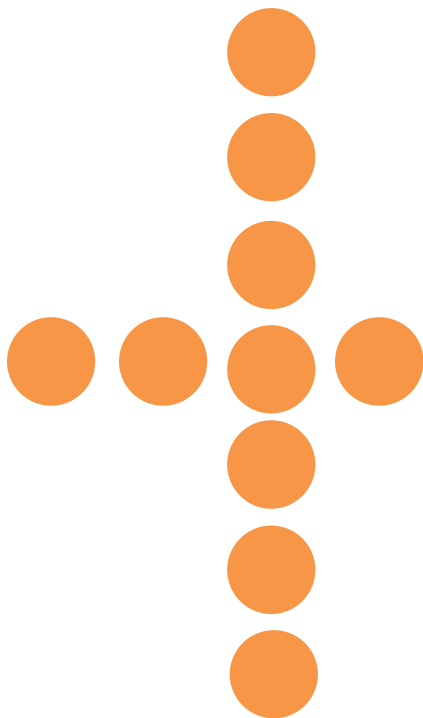
Keith Sawyer (Zig Zag: The Surprising Path to Greater Creativity, 2013)

— **Velká kreativita** vede k podstatným změnám v celospolečenském kontextu

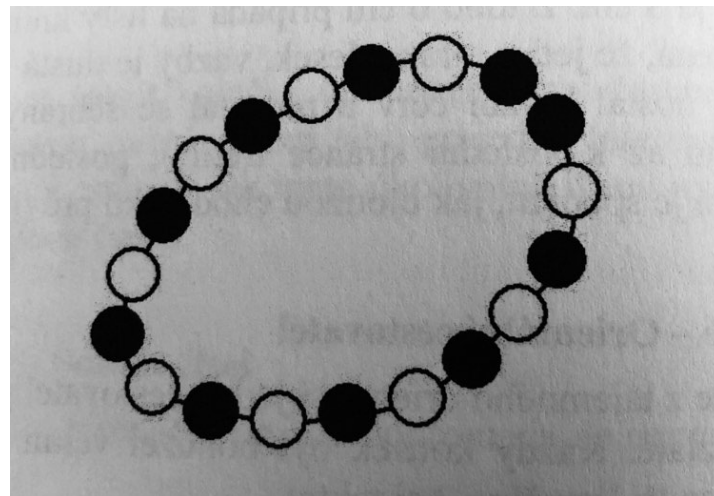
— **Malá kreativita** nemá zásadní význam pro naši realitu, může produkovat drobná zlepšení

Přemístěte pouze dvě mince tvořící nepravidelný kříž a vytvořte zcela pravidelný kříž, jehož ramena musí být stejně dlouhá. Žádnou minci nesmíte odebrat.

Na stole leží jehly, žárovky, propiska, kladívko, staré noviny a šňůra perel. Na šňůře se střídají černé a bílé perly, až na jedno místo. Cílem je dosáhnout toho, aby se perly pravidelně střídaly. Šňůra se však nedá rozvázat ani přetrhnout.

Divergentní a laterální myšlení

— **Joy Paul Guilford** „divergentní myšlení“; Guilfordův test neobvyklého použití

— **Edward de Bono** „laterální myšlení“ (Lateral Thinking for Management: A Handbook, 1971)

Konvergentní, vertikální myšlení

Logické, racionální

Jednosměrné, sbíhavé

Zůstat u tématu

Homogenní, bezesporné

Osvědčené metody řešení

Kritické připomínky myšlení zlepšují

Jedno správné řešení

Divergentní, laterální myšlení

Hravé, asociativní

Mnohosemné, rozbíhavé

Odchylovat se od tématu

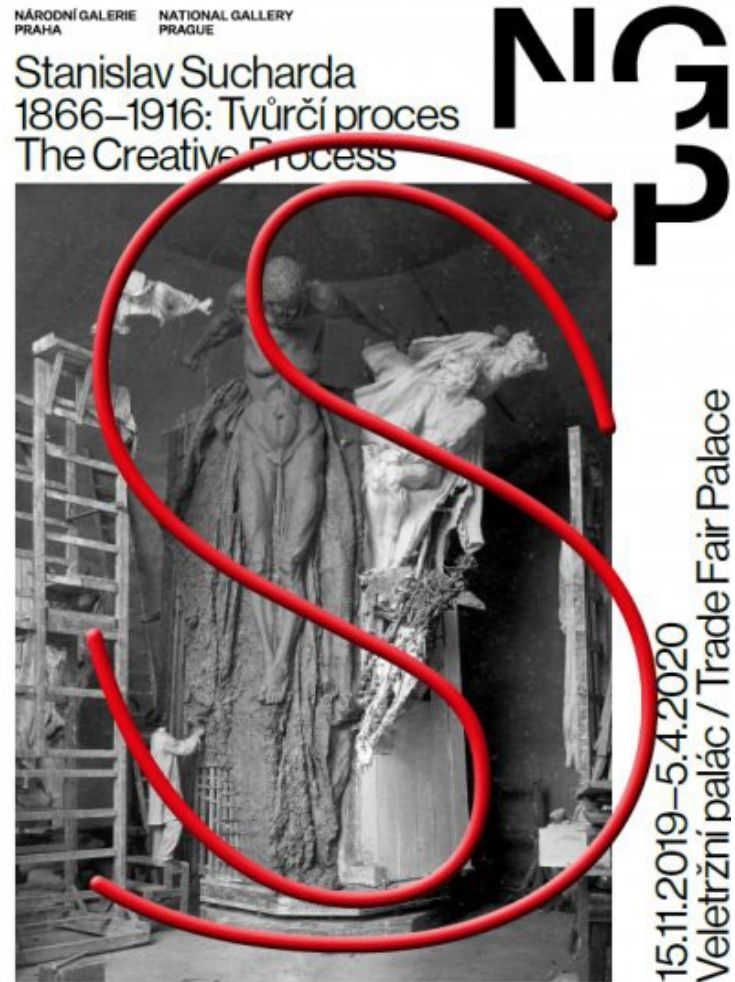
Heterogenní, akceptace odporu

Nalézání nových metod

Kritické připomínky myšlení ztěžují

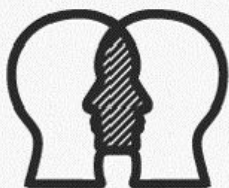
Mnoho originálních řešení

Co je to tvůrčí proces?

Preparation

Incubation

Illumination

Verification

Tvůrčí proces

Graham Wallas (The Art of Thought, 1926):

- 1. Preparace** – jedná se o přípravnou fázi, během které jedinec vytyčuje problém, na kterém chce pracovat. Opatřuje si informace, dělá si poznámky a plně se ponořuje do problému. Snaží se o dokonalé porozumění problému. Tato fáze může být velmi frustrující ve chvílích, kdy se nedaří aplikovat známé postupy a nedaří se najít řešení.
- 2. Inkubace** – jedná se o fázi, ve které se problém nechává „uležet“, jedinec se jím nějakou dobu nezabývá. V této době pravděpodobně probíhá tzv. latentní zpracování problémové situace, které je nevědomé. Dochází k utřídění a restrukturalizaci informací, které jedinec nashromáždil v předchozí fázi.
- 3. Illuminace** – tato fáze nastává po různě dlouhé době inkubace. Dojde v ní k náhlému vynoření se nápadu na řešení problému. Illuminace je provázena tzv. „aha zážitkem“, pocitem úlevy, vhledem.
- 4. Verifikace** – v této fázi jedinec ověřuje kvalitu řešení nalezeného v předchozí fázi. Tato fáze může být velmi dlouhá a pak vyžaduje trpělivost a vytrvalost.

Creative Problem Solving (CPS)

— autorem pojmu Joy Paul Guilford

— na konci 20. století ustálen systém tvůrčího procesu Teresou Amabile:

1. Zadání úkolu
2. Příprava
3. Tvorba odpovědí (nápad a řešení)
4. Realizace odpovědí
5. Závěr a hodnocení

— definice problému

CO... řešíme

PROČ... má cenu to řešit

JAK... lze na problém nahlížet

— 99 otázek pro analýzu problému (Petr Žák, 2004)

Základní pojmy tedy jsou...

- Kreativita, tvořivost
- Tvůrčí osobnost a schopnosti
- Tvůrčí proces
- Tvůrčí produkt

Jak podpořit kreativní myšlení?

Sémiotika „o znacích“

Sémantika „o významech znaků“

Člověk myslí sémanticky...

Mechanismy tvořivého myšlení

- Asociace
- Analogie
- Intuice
- Fantazie

Brainstorming

Základní pravidla „otce brainstormingu“
Alexe Osborna (How To Think Up, 1942)

1. Zákaz kritiky
2. Uvolnění fantazie
3. Vzájemná inspirace
4. Kvantita nad kvalitou
5. Všichni jsme si rovni

Brainstormingové sezení

Moderátor +
účastníci

Optimum 4–8 lidí

— 50 % odborníci
z oboru

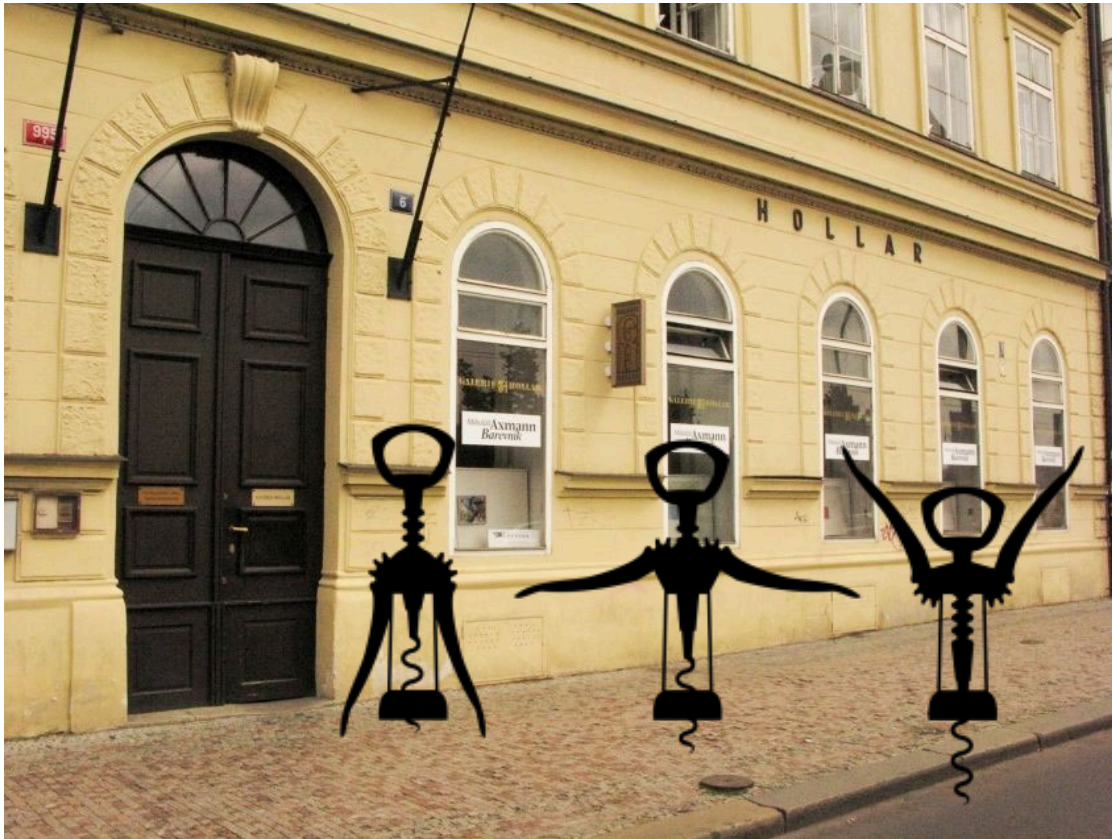
— 30 % odborníci
z příbuzných oborů

— 20 % laici

1. Pravidla
2. Definice problému
3. Rozcvička
4. Brainstorming
5. Vyhodnocení

Kreativní abeceda

... jak příklad aktivity pro rozcvičku

Varianty brainstormingu

- klasický
- negativní
- vizuální
- brainstorming hodnot
- rolestorming

Brainwriting

- brainwriting pool
- vynucený / strukturovaný brainwriting
- brainwriting 6-3-5
- brainwriting poker

CO ŘEŠÍ DNEŠNÍ STUDENTI

Příroda

Každodenní svět kolem

Úspěch ostatních

Sociální sítě

Lidé okolo

Mistrovství druhých

Procházka

Příběhy

Manuální činnost

Fyzická aktivita

Konverzace

Umění

Sport

Knihy

Osobní neúspěch

Pohyb

Prokrastinace

Hudba

Nuda

Film

Deadline

Změna prostředí

Lenost

Krása a estetično

Být pod tlakem

Cestování a lidé

Únava

Chaos

Touha po vědění

Klid

Noc

Cítit se uvolněně

Zdroje

- NÖLLKE, Matthias. Naučte se myslet kreativně: kreativní techniky pro váš úspěch v praxi. 1. vyd. Praha: Grada, 2006.
- CHADT, Karel, KOUŘIL, Lubomír a PECHOVÁ, Jana. Art of creativity, aneb, Kreativita jako klíčová kompetence v době změn. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2009.
- ŽÁK, Petr a René KAŠÍK. Kreativita a její rozvoj. Brno: Computer Press, c2004. Business books.